

ประโยค ๑-๒

ปัญหาและเฉลย บาลีไวยากรณ์

สอบวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

๑. สระในบาลีภาษามีเท่าไร อะไรบ้าง สระไหนเป็นรัสสระ ทีฆะ ครุ ลหุ ฯ

๑. มี ๘ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ

สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสระ

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากรัสสระ ๓ ตัว คือ อา อี อู เอ โอ ชื่อ ทีฆะ

สระที่เป็นทีฆะล้วน และสระที่เป็นรัสสระมีพยัญชนะสังโยค และนิคคหิต
อยู่เบื้องหลัง ชื่อครุ

สระที่เป็นรัสสระล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยค และนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อ ลหุ ฯ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. สนธิมีเท่าไร อะไรบ้าง

ข. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร อะไรบ้าง

ค. วิทูนุคัม ตัดต่ออย่างไร ฯ

๒. ได้ตอบคำถามนั้น ดังนี้

ก. สนธิมี ๓ คือ สระสนธิ ต่อสระ ๑ พยัญชนะสนธิ ต่อพยัญชนะ ๑

นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต ๑

ข. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อากโม ๑

ปกติ ๑ สญโลโค ๑

ค. วิทูนุคัม ตัดเป็น วิทูนุ - อกุคัม เมื่อสระหรือพยัญชนะอยู่เบื้องหลัง

ลบนิคคหิตซึ่งอยู่หน้าบ้าง ต่อเป็น วิทูนุคัม ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. คุณนามแบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง

ข. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง

ค. ศัพท์โมนกณะมีเท่าไร อะไรบ้าง

ฅ. อุปสัคนั้นใช้อย่างไร

ง. นิบาตต่อไปนี้บอกอะไร ปาโต อโธ ยาว วีย มาฯ

๓. ได้ตอบคำถามนั้น ดังนี้

ก. คุณนามแบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ ๑ วิเสส ๑ อติวิเสส ๑

ข. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยลิงค์ วจนะ วิภัติ

ค. ศัพท์โมนกณะ มี ๑๒ ศัพท์ คือ

มน	ใจ	เดช	เดช
อย	เหล็ก	ปย	น้ำนม
อูร	อก	ยส	ยศ
เจต	ใจ	วจ	วาจา
ตป	ความร้อน	วย	วัย
ตม	มีด	สิร	หัว

ฅ. อุปสัคนั้น สำหรับใช้นำหน้านาม และกิริยา ให้วิเศษขึ้น

ง. นิบาต ต่อไปนี้

ปาโต	บอกกาล	วีย	บอกอุปมาอุปไมย
อโธ	บอกที่	มา	บอกปฏิเสธ
ยาว	บอกปริจเฉท		

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. ในอาขยาดนั้น ท่านประกอบวิภัติ

ข. วิภัตินั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้กาล

- ค. ปัจจัยในกัตตุวจาก ๑๐ ตัว คือ
- ฅ. ข ฉ ส ปัจจัย เป็นไปในความ
- ง. ลง อี อากมหลังธาตุและปัจจัยที่ประกอบ อชุตตนิ
๔. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างนั้น ดังนี้
- ก. ในอาขยาดนั้น ท่านประกอบวิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ วจาก ปัจจัย
- ข. วิภัตตินั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้กาล บท วจนะ บุรุษ
- ค. ปัจจัยในกัตตุวจาก ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ญหา โอ ฌ ฌย
- ฅ. ข ฉ ส ปัจจัย เป็นไปในความ ปรารธนา
- ง. ลง อี อากมหลังธาตุและปัจจัยที่ประกอบ อชุตตนิ ภาวิสุสนุติ
และ กาลาติปตติ ฯ
๕. ก. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะและ
ปัจจัยมาด้วย
- ก. ภิกขุติ สีสเณนาติ ภิกขุ
- ข. ทุสฺสติ เตนนาติ โทโส
- ค. สยฺนุติ เอตุถาติ สยฺนํ
- ข. กิตติจปัจจัยในกิริยาภิตต์ คืออะไรบ้าง ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร ฯ
๕. ก. ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ ต่อไปนี้ ดังนี้
- ก. ภิกขุติ สีสเณนาติ ภิกขุ (ผู้ใด) ย่อมขอ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น)
ชื่อว่า ผู้ขอโดยปกติ กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในตัสสีละ รุ ปัจจัย
- ข. ทุสฺสติ เตนนาติ โทโส (ชน) ย่อมประทุษร้าย
ด้วยกิเลสนั้น เหตุนั้น (กิเลสนั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุประทุษร้าย
(แห่งชน) กัตตุรูป กรณสาธนะ ฌ ปัจจัย
- ค. สยฺนุติ เอตุถาติ สยฺนํ (เขา ท.) ย่อมนอน ในที่นั้น เหตุนั้น (ที่นั้น)
ชื่อว่า เป็นที่นอน (แห่งเขา ท.) กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฌ ปัจจัย ฯ

- ข. กิตติกิจปัจจัยในกิริยาภิกตัก คือ มาน ต ตฺวน ตฺวา ตฺวาน มาน
 บอกปัจจุบันกาล
 ต ตฺวน ตฺวา ตฺวาน บอกอดีตกาล ฯ
๖. เอกบุคฺคโล, อสุสฺรโร, อพฺราหฺมโณ, ยถาฯวุฒฺ, สปุตุโต (ปีตา) เป็นสมาส
 ะไร จตั้งวิเคราะห์ พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย ฯ
๖. **เอกบุคฺคโล** เป็น อสมาหารทิกุสสมาส
 วิ. เอโก บุคฺคโล เอกบุคฺคโล บุคคลผู้เดียว
อสุสฺรโร เป็น ตติยัตปฺริสสมาส
 วิ. อสุเสน (ยตุโต) รโร อสุสฺรโร รล (เทียมแล้ว) ด้วยม้า
อพฺราหฺมโณ เป็น อุภยัตปฺริส หรือ กัมมธารยสมาส มี น เป็นบทหน้า
 วิ. น พฺราหฺมโณ อพฺราหฺมโณ (อัย ชโน ชนนี้) มิใช่พฺราหฺมณฺ์
ยถาฯวุฒฺ เป็น อพยยิภาวสมาส นิปาตปุพฺพกะ
 วิ. วุฑฺฒานํ ปฺฏิปาฏิ ยถาฯวุฒฺ ลำดับ แห่งคนเจริญแล้ว ท. ชื่อว่า
 ตามคนเจริญแล้ว
สปุตุโต (ปีตา) เป็น สหบุพฺพท พหุพฺพิหิสมาส
 วิ. สห ปุตุเตน โย วตฺตตีติ สปุตุโต ปีตา ชนใด
 ย่อมเป็นไปกับด้วยบุตร เหตุนั้น (โส ชโน ชนนั้น)
 ชื่อว่า เป็นไปกับด้วยบุตร คือ บิดา ฯ
๗. สมุหตฺถริต มีปัจจัยเท่าไร ะไรบ้าง มานุสโก, อายสุมา, โปริสสุ
 ลงปัจจัยอะไร ในตฺถริตไหน จตั้งวิเคราะห์ และเขียนคำแปลมาด้วย ฯ
๗. สมุหตฺถริต มีปัจจัย ๓ คือ กณฺ ณฺ ตา
 มานุสโก ลง กณฺ ปัจจัย ในสมุหตฺถริต

วิ. มนุสฺसानํ สมุโห มานุสโก ประชุม แห่งมนุษย์ท. ชื่อ มานุสกะ
(ประชุมแห่งมนุษย์ หรือหมู่แห่งมนุษย์)

อายุสุมา ลง มนุฑุ ปัจจัย ในคตัสสัคคิตัททิต

วิ. อายุ อสุส อคฺคิติ อายุสุมา อายุ ของชนนั้น มีอยู่ เหตุนั้น
(ชนนั้น) ชื่อว่า มีอายุ ฯ

โปริสฺสํ ลง ญย ปัจจัย ในภาวตัททิต

วิ. ปุริสสุส ภาโว โปริสฺสํ ความเป็นแห่งบุรุษ ชื่อ โปริสสะ ฯ

พระราชเวที พุรหุมวโโส วัดเบญจมบพิตร

เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี

ตรวจแก้.